

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳.

شماره ۴۰۱۸/ت/۳۱۶۱۳هـ - ۱۳۸۷/۱/۲۰

معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور - سازمان حفاظت محیط زیست

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۷ بنا به پیشنهاد شماره ۵۲-۳۳۹۲۸ مورخ ۱۳۸۳/۷/۲۵ سازمان حفاظت محیط زیست و به استناد ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳، تصویب نمود:

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۰۵) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، تنفیذی در ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۸۳.

ماده ۱- عبارات و اصطلاحات ذیل در معانی مشروح مربوط به کار می‌رود:

الف - سازمان: سازمان حفاظت محیط زیست.

ب - ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی: فرآیند مطالعاتی منظمی است که با هدف پیش‌بینی و شناسایی مجموعه آثار و پیامدهای زیست‌محیطی محتمل یک طرح یا پروژه در مرحله امکان‌سنجی یا مکان‌یابی به اجرا در می‌آید و طی آن گزینه‌ها و تمهیدات عملی لازم و کافی مطابق با ضوابط و استانداردهای مربوط برای رفع یا کاهش آثار سوء زیست‌محیطی پیش‌بینی شده مطالعه و آرایه می‌شود.

ج - کارگروه تخصصی: به منظور بررسی و تأیید نوع و مقیاس پروژه‌های جدید مشمول ارزیابی، تعیین نوع پروژه‌های نیازمند مطالعات ارزیابی مخاطرات زیست‌محیطی جهت پیشنهاد به کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست کارگروه تخصصی با ترکیب زیر تشکیل می‌شود:

- معاون محیط زیست انسانی سازمان (رییس کارگروه).

- نماینده وزارت جهاد کشاورزی.

- نماینده وزارت کشور.

- نماینده صنایع و معادن.

- نماینده وزارت مسکن و شهرسازی.

- نماینده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

- نماینده معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور.

- نماینده دستگاه مرتبط با دستور کار کارگروه.

- نماینده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح.

د - طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی مشمول این ضوابط: مواردی است که فهرست آن قبلاً به تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط‌زیست می‌رسد. این فهرست می‌تواند به پیشنهاد مشترک دستگاه‌های اجرایی و سازمان و پس از تأیید کارگروه تخصصی با تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست بازنگری، اصلاح و تکمیل شود.

هـ - ناظر یا ناظرین معتمد: کارگروهی مرکب از نماینده سازمان حفاظت محیط زیست، نماینده دستگاه مربوط و نماینده کارگروه موضوع ماده (۲) می‌باشند.

و - مناطق ویژه زیستی: مناطقی از عرصه‌های آبی و خشکی هستند که دارای ارزشهای اکولوژیک طبیعی و انسانی ویژه بوده و در برگیرنده منابع و سیماهای طبیعی و فرهنگی تجدیدناپذیر، زیستگاههای حساس، آسیب‌پذیر، منحصر به فرد غیرقابل جانشین و نیز دارای تنوع زیستی و گونه‌های نادر و در معرض خطر تهدید می‌باشند. این گونه مناطق به علت محدودیت برد زیست محیطی در مقابل عوامل زیانبار بیرونی مانند انواع آلودگی‌ها و دخالت‌ها و ساخت و سازهای بشری به شدت حساس و آسیب‌پذیر می‌باشند.

تبصره ۱- فهرست مناطق ویژه زیستی هر سال پس از تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست توسط سازمان اعلام خواهد گردید.

تبصره ۲- سازمان موظف است برای اطلاع مجریان طرحها از محدوده مناطق ویژه زیستی و حساسیت محیطی یا الزامات مربوط به مناطق مختلف کشور، نقشه پهنه‌بندی حساسیت محیطی ایران را مطابق مصوبات کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست و به صورت مختصات‌دار (GIS) تهیه و منتشر نماید و حداقل دوره اعتبار آن را تعیین نماید. نقشه منتشره تا انتشار نقشه جدید معتبر می‌باشد.

ز - گزارش ارزیابی اجمالی: براساس سرفصل‌های مطالعاتی که توسط کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست تهیه می‌شود. در حداقل زمان ممکن با نگرش جامع و اجمالی سرفصل‌های مطالعاتی مورد اشاره تهیه و ارائه می‌شود. هدف عمده در این مطالعات، پیش‌بینی اثرات مهم و ماندگار طرح مورد نظر در محیط زیست و کمک به انتخاب فوری گزینه‌های طرح می‌باشد.

ح - گزارش ارزیابی تفصیلی: گزارشی است که به همان جنبه‌ها و نکاتی که در گزارش ارزیابی اجمالی اشاره شده می‌پردازد لیکن مطالب ارائه‌شده در زمینه تشریح وضع موجود محیط زیست، جنبه‌های زیست محیطی طرح و شعاع تأثیرگذاری آنها و نهایتاً تمهیدات مربوط با عمق و دقت بیشتری تهیه و ارائه می‌شود. اینگونه گزارشات تا حد امکان کمی و مدلل می‌باشند هدف عمده در این مطالعات دقت بخشیدن به پیش‌بینی اثرات و تصمیمات متخذه و نهایتاً ارتقای کیفی تمهیدات پیشنهادی می‌باشد.

ماده ۲- مجری یا مجریان کلیه طرح‌ها و پروژه‌های بزرگ تولیدی، خدماتی و زیربنایی مکلفند در مرحله امکان‌سنجی و مکان‌یابی طرح‌ها و پروژه‌های خود، نسبت به انجام مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست محیطی آن مطابق این ضوابط اقدام نموده و گزارش مطالعات مربوطه را به تأیید کارگروه ذیل برسانند: الف - معاون زیست محیطی انسانی سازمان (رییس کارگروه).

ب - مدیرکل بخشی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور.

پ - نماینده تام‌الاختیار رییس دستگاه اجرایی (حداقل در سطح مدیرکل).

تبصره - دبیرخانه کارگروه در سازمان حفاظت محیط زیست خواهد بود.

ماده ۳- سازمان مکلف است با همکاری دستگاه اجرایی مربوط، دستورالعمل‌های نحوه انجام مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست محیطی طرح‌ها و پروژه‌های مشمول ارزیابی را با هماهنگی قبلی معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس‌جمهور تهیه و منتشر نماید. رعایت مفاد دستورالعمل‌های یادشده توسط مجری یا مجریان طرح‌ها و پروژه‌های مشمول ارزیابی الزامی است.

تبصره - دستگاه‌های مربوط می‌توانند با هماهنگی و تأیید سازمان رأساً نسبت به تهیه و تدوین دستورالعمل‌های ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های مربوط اقدام نمایند.

ماده ۴- گزارش مطالعات ارزیابی پیامدهای زیست محیطی که به اختصار گزارش خوانده می‌شود الزاماً باید با رعایت دستورالعمل‌های موضوع ماده (۳) در ۶ فصل به شرح زیر تنظیم و به سازمان تحویل گردند.

الف - فصل اول: شامل اهداف و ضرورت اجرای طرح، قوانین و استانداردهای زیست محیطی مربوطه.

ب - فصل دوم: شامل تشریح موقعیت استقرار، گزینه‌های فنی و مکانی، فازبندی و طرح توسعه، تأمین مواد، ریز فعالیت‌ها، فرآیند، ظرفیت، منابع و مواد اولیه موردنیاز و نحوه تأمین آنها، نیروی انسانی، آلودگی‌های تولیدی، کم و کیف تخریب در محیط زیست و منابع ایجاد آن در طرح و سوانح زیست محیطی.

ج - فصل سوم: شامل تشریح محیط زیست وضع موجود در سه زیر بخش به شرح محیط فیزیکی و شیمیایی، محیط طبیعی و محیط اقتصادی - اجتماعی و فرهنگی.

د - فصل چهارم: شامل پیش‌بینی اثرات و پیامدهای زیست محیطی طرح.

ه - فصل پنجم: شامل تجزیه و تحلیل مجموعه آثار و پیامدهای زیست محیطی طرح و استنتاج.

و - فصل ششم: شامل ارایه برنامه اقدامات اصلاحی و برنامه مدیریت و پایش زیست محیطی طرح.

تبصره ۱- ارزیابی باید برای هر دو دوره ساخت و بهره‌برداری طرح یا پروژه تهیه شود و تمهیدات لازم برای کاهش اثرات منفی زیست محیطی و مسئولیت اجرا و زمان هر اقدام مشخص گردد.

ماده ۵ - مطالعات ارزیابی آن قسمت از طرح‌ها و پروژه‌های مشمول اعم از خطی و یا نقطه‌ای که در داخل مناطق حفاظت شده واقع شده‌اند به صورت تفصیلی خواهد بود.

تبصره - بهسازی، تعمیر و بازسازی طرح‌های موجود در این مناطق بلامانع است.

ماده ۶ - کارگروه موضوع ماده (۲) نظرات کارشناسی دفتر ارزیابی اثرات زیست محیطی سازمان را در مورد گزارش ارزیابی اجمالی، حداکثر ظرف مدت ماه و در مورد گزارش تفصیلی ظرف (۳) ماه پس از دریافت گزارش از مجری، از طریق سازمان به متقاضی طرح اعلام می‌نماید. عدم اعلام نظر در موعد مقرر به منزله تأیید گزارش می‌باشد.

تبصره ۱- رییس کارگروه می‌تواند در موارد خاص برای یکبار مهلت بررسی گزارش ارزیابی اجمالی را به مدت یکماه و بررسی گزارش تفصیلی را به مدت دو ماه تمدید نماید.

تبصره ۲- در صورتیکه گزارشی ناقص بوده یا اطلاعات و مدارک کامل نباشد، مهلت یادشده از زمان تکمیل گزارش محاسبه می‌شود. در هر صورت اعلام کسری اطلاعات و توضیحات تکمیلی می‌بایستی حداکثر ظرف (۲) هفته انجام شود.

ماده ۷- سازمان نظر کارگروه موضوع ماده (۲) درخصوص گزارش مطالعات را به یکی از سه شکل زیر به مجری طرح ابلاغ خواهد نمود.

الف - موافقت.

ب - موافقت مشروط.

ج - مخالفت بدین معنی که مجری باید گزینه‌های دیگری را مطالعه و معرفی نماید.

ماده ۸ - در مورد آن دسته از طرح‌ها و پروژه‌هایی که احتمال بروز مخاطرات و سوانح زیست محیطی توأم می‌باشند، تهیه و ارایه گزارش ارزیابی مخاطرات زیست محیطی مذکور به صورت ضمیمه گزارش ارزیابی مربوطه الزامی است. فهرست مکانی و نوع پروژه‌های مشمول تهیه گزارش ارزیابی مخاطرات زیست محیطی توسط کارگروه تخصصی ارزیابی تهیه و به تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست خواهد رسید.

ماده ۹- به استناد ماده (۷۱) قانون برنامه چهارم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، رعایت نتایج ارزیابی و راهکارهای طرح و پروژه‌هایی که به تأیید کارگروه موضوع ماده (۲) می‌رسد توسط مجری یا مجریان طرح‌ها و پروژه‌های مذکور الزامی است. در این راستا، به منظور اطمینان از رعایت ملاحظات که در گزارش ارزیابی پیش‌بینی شده یا شرایطی که در هنگام تصویب توسط کارگروه موضوع ماده (۲) تعیین می‌شود. مجریان باید طبق روال یا دستورالعملی که سازمان تعیین می‌کند، با استفاده از ناظران معتمد نسبت به ارایه گزارشات عملکرد ادواری به سازمان اقدام نمایند.

تبصره ۱- تأییدیه صلاحیت ناظران معتمد براساس ضوابطی که به تصویب کمیسیون امور زیربنایی، صنعت و محیط زیست خواهد رسید توسط سازمان صادر می‌گردد.

تبصره ۲- سازمان مکلف است نسبت به تهیه دستورالعمل‌ها و شاخص‌های پایش و ارزیابی طرح‌ها و پروژه‌های عمرانی که توسط ناظران معتمد صورت می‌گیرد ظرف (۶) ماه پس از ابلاغ این آیین‌نامه اقدام نماید.

ماده ۱۰- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور و شورای برنامه‌ریزی و توسعه استانها مکلفند اعتبارات لازم برای انجام مطالعات ارزیابی زیست محیطی مربوط به طرح‌ها و پروژه‌های دولتی مشمول ارزیابی اثرات زیست محیطی را که دستگاهها در سقف بودجه سنواتی خود پیشنهاد می‌نمایند در بودجه سال آتی منظور نمایند.

ماده ۱۱- دستگاههای اجرایی موظفند کلیه نتایج مطالعات ارزیابی را در حین اجرا رعایت نمایند.

ماده ۱۲- مجریان آن دسته از طرحهای موضوع این آیین‌نامه که مفاد تعهدات، تمهیدات و شروط مندرج در گزارش ارزیابی یا مجوز زیست محیطی را به مورد اجرا در نیاورند، در دو نوبت از سوی سازمان برای آنان اخطاریه صادر خواهد شد و در صورت عدم توجه به اخطاریه‌های صادره تحت پیگرد قانونی قرار خواهند گرفت.

ماده ۱۳- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور مکلف است با همکاری سازمان، گزارش عملکرد سالانه حُسن اجرای مفاد این ضوابط را تهیه و به هیئت دولت ارائه نماید.

معاون اول رئیس جمهور - پرویز داودی